

Előfizetési díjak:

Egész évre	16 frt.
Félre	8 frt.
Negyedre	4 frt.
Egy hóra	1 frt 50 kr.

Egy szám ára 5 kr.

Külvetőknek szálalék nem adatik.

Hirdetési díjak:

Egy négyzet centiméternyi tér ára 3 kr.
Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyitási ára 26 krajczár.

MAGYAR POLGÁR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL.

„MAGYAR POLGÁR” KÖNYVNYOMDAJA.

Belkőzpénz 4. sz.

Megjelenik mindennap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használatlan kéziratok nem adnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltek.

KOLOZSVAR, JANUAR 17.

A közgazdasági vita.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minisztérium költségvetése felett oly tárgy keretben mozgó, nagyszabású vita foly most a képviselőházban, a minő vitánk ily kérdések felett talán még soha nem volt. A világ akár melyik parlamentje méltónak tekinthetné e vitát magához. Nem csalódtunk, mikor ez új országgyűlésről a pessimistákkal szemben azon nézetnek adtunk kifejezést, hogy törvényhozó testületünk tekintélye emelkedni fog; s hogy ha néhány antiszemita képviselővel több választatot is meg, mint az öregek gondolták, azért nincs ok a magyar parlamentarismust féltetni.

A beszédek, melyek most a képviselőházban tartattak, bizonyos tekintetben forduló pontot képeznek a magyar nemzet politikai életében. A nemzet kezd megérteni, hogy az okszerű közgazdasági politikától függ jövője, s komoly eszmeküzdelmet indított a felett, hogy milyen legyen ez a közgazdasági politika. S ime kitűnik, hogy a pártok között a kérdésben nincs oly áthágatlan válaszfal, a mely a nemzet jobbait elválasztaná egymástól.

Nézeteltérések vannak ugyan az egyes kérdések felett, de abban tökéletes egyetértés uralkodik, hogy a törvényhozás nem nézheti közönyösen a magyar nemzetet alkotó nagy társadalmi osztályok válságos helyzetét. Nagyon is komoly és nehéz feladatok állnak törvényhozásunk előtt. E feladatok megoldására arra van szükség, hogy az az egész szellemi erő, mely a magyar parlamentben egyesítve van, ne egymás elleni torzalkodásban emészsze magát, hanem a közös cél felé, a megoldandó feladatokra legyen irányozva.

Az agrárvita éppen azáltal vált most nevezetessé, hogy a pártok nemes versenyre kelttek abban, hogy a mezőgazdaságra súlyosodó válság megszüntetésére módokat és eszközöket ajánljának. Ez adott a vitának magvas tartalmat, eszme-gazdagságot s öntött abba bizonyos vonzó, hazafias jelleget, mely tiszteletet parancsol.

Látni lehetett, hogy amint a pártok egymás után felvonulnak, a nemzet előtt ki akarják mutatni szellemi erejüket, azt az erőt, a mely hivatva van nemzetek sorsát intézni; s hogy el vannak határozva ez erőt hazafias alkotásokra irányítani.

A mérsékelt ellenzék vitézkedett kivált azzal, hogy neki vannak a legjobb honmentő eszméi. E párt sorából lépett ki a küzdőterre legelőször Károlyi Sándor gróf, a ki azt az eszmét fejté ki, hogy egy európai vámszövetséget kellene alakítani és a magyar kormánynak kellene a kezdeményezést ez iránt megragadni; s ha a szövetséget megalakítani nem tudná is, de annyit talán mégis csak kivihetne, hogy a nyert terményeket importáló európai államok előnyt adjanak Magyarországnak, mint európai államnak a transatlanti és oroszországi verseny felett.

Ez eszmét Károlyi gróf érvekkel nem tudta támogatni; Apponyi Albert azonban egy igen plausibilis érvet hozott fel, azt az érvet, hogy a termelési előny tekintetében az oceanituli vidékek és az európai import-államok közt sokkal nagyobb különbség van, mint Magyarországon és ezen államok közt. Ez egy oly tény, mely csakugyan tekintetbevétele érdemel. De azért nagy kérdés, hogy Németország és Franciaország, mint a reánk nézve főfontosságú piacok, rászármazhatják-e magukat ezen differenciális tarifapolitikára. S nagyon bizonytalan alap volna az, ha kormányunk a válságból való kibontakozást erre akarná helyezni.

Széchenyi Pál közgazdasági miniszter tehát igen tapintatos nyilatkozatot tett akkor, midőn Károlyi gróffal szemben ezen eszme gyakorlatiassága felett kételyének adott kifejezést, vagy legalább is nem fogadta el azt készpénz gyanánt, hanem a kormány megfontolt tervszerű működésére hivatkozva, közgazdasági politikájának alapjául, a tényleg adott helyzethöz kiindulva, azon elvet vallá: hogy iparkodunk kell ócsón termelni, hogy a külfölddel a versenyt kiállhassuk.

Ennek a politikának volt aztán ékes szószólója Visi Imre is, ki a munkásság és takarékoság örökigaz elveinek sikerében való hitét fejezte ki. S arra figyelmeztetett, hogy óvakodni kell oly politikák követésétől, mely a termelő osztályokat érdekellentétbe helyezhetné. Hanem hát ezt az eszmét éles bírálat alá vette Apponyi gróf s azt emelte ki, hogy a termelő-osztályok érdekközösségekben állnak s ez érdekközösséget éppen azok zavarják, kik mindjárt veszedelmet látnak abban, hogy ha az egyik osztály megmozdul, ez a saját érdekében tenni akar valamit.

Igen nevezetes volt Apponyi be-

szédében a vámterületre vonatkozó nyilatkozat. Az tűnik ki ebből, hogy ő a vámközösséget fenntartani óhajtja, de a rövid idő alatti felmondási jogot biztosítani akarja. Hiszen ez ellen nincs elvi kifogásunk, csak az a kérdés, vajon rá áll-e erre Ausztria is?

A szélsőbal természetesen a teljes gazdasági különválást követeli: önálló bank és külön vámterület nélkül lehetetlennek tartja a gyökeres javulást. E kívánság azonban az agrárkérdéstől már távol esik s így erre, valamint a vita többi nagy momentumaira és alkalommal nem terjeszkedünk ki, s csak újból is felhívjuk olvasóink figyelmét az e vitában mondott nagyszabású beszédekre.

—m.

Az új bányatörvény. A bányatörvényjavaslat tárgyalására egybehívott értekezlet legutóbbi két ülésében tárgyalás alá vette a kiküldött albizottságnak a bányahasználatra vonatkozólag betherjesztett javaslatát ugyisint a bányabirtokosoknak hivatalnokai és munkásaikhoz való viszonyáról szóló 8. fejezetet, mely az előbbi ülésben függőben hagyott, s az ezen fejezettel összefüggő, szintén függőben hagyott §-okat. Végül e héten tartott utolsó ülésében az átmeneti intézkedésekről szóló 7. fejezetnek még le nem tárgyalta §-ait vette tárgyalás alá a bizottság, mely ezzel a törvényjavaslatot második olvasásban is letárgyalta. A kormány e nagyfontosságú törvényjavaslatot még ez évben a törvényhozás elé szándékozik terjeszteni.

A pénzügyi bizottságból.

Budapest, jan. 15.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma este 6 órakor Králicz Béla elnökelete alatt tartott ülésében folytatta az államtisztviselők, altisztviselők és szolgák nyugdíjzárójáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását.

A kormány részéről jelen voltak: Tisza Kálmán miniszterelnök, Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszter és Vekerle miniszteri tanácsos.

Az ülés megnyitása után Szilágyi Dezső felszólal a tegnapi ülésben már letárgyalta 8. §-hoz. Szónok felemlíti azon körülményt, midőn közszolgák vagy felekezeti iskolákban alkalmazott tanítók az állami szolgálatba lépnek át. Megjegyzi, hogy törvényhozási méltatást érdemel az, hogy ez esetben milyen eljárás követhessék. Szónok a viszonyosság elvének alkalmazásával az évek beszámítását helyesli, de csak azon esetben, ha a közszolgák vagy felekezeti az állami szolgálatból hozzájuk átlépett tanítóira nézve az állammal töltött szolgálati éveket a nyugdíj szempontjából be fogják számítani.

Szapáry gr. miniszter fontosnak tartja a Szilágyi Dezső által felhozottakat és kéri, hogy azok a végleges eldöntés előtt függőben hagyassanak.

A bizottság ily értelemben határozott. Ezután tárgyalás alá vétetett a 9. §, mely változatlanul elfogadtatott.

A 10. § tárgyalásánál Hegedűs Sándor előadó jelenti, hogy az orvosoknak egy kérvénye van a bizottságnál, melyben azt kérelmezik, hogy a járvány idejében a szolgálati évek — miként a hadsereghez tartozónál — kétszeresen számítottassanak. Előadó nem pártolja a kérvényt, mert a közegészségügyi törvény számos előnyt nyújt ez esetben.

Tisza miniszterelnök szintén ezen véleményben van, mert hiszen — ugymond — hasonló ok miatt a törvényhatóság majdnem minden tisztviselője követelhetné ugyanezt.

Erre a § elfogadtatott, hasonlóképpen a 11. § is.

A 12. § lényeges elvi észrevétel nélkül elfogadtatott.

A 13. §-nál Szilágyi Dezső kérdést intéz az „előbbi magasabb fizetés” értelmezését illetőleg.

Előadó felvilágosítja előtte szólót. Van eset rá, mikor magasabb fizetéssel alkalmazott tisztviselő később kevesebb fizetéssel járó állomáshoz kerül át. Ilyenkor a nyugdíj a magasabb fizetés után számítottatik.

A bizottság a 13. §-t változatlanul elfogadta, valamint a 14—16. §-at is.

A 17. §-t előadó nem tartja méltányosnak az özvegyek és árvaik érdekében, kik ha az egy évet, mint határidőt, elmulasztanak a bejelentéssel, e §-szert elvesztenék jogérvényüket.

A § változatlanul meghagyatott.

A 18—22. §§. változatlanul elfogadtattak.

A 23. §-nál előadó felemlíti, hogy a távirdai tisztviselők, az orvosok és az országgyűlési gyorsírók kérvényeket adtak be, melyek közül a távirdai tisztviselők kérvényét leginkább tartja.

Szapáry gróf pénzügyminiszter utal a távirdások elnökeire, a három éves pótlékra. Ha e kérvényt tekintetbe vennénk, akkor egyremásra jönnének mások is hasonló kérvénnyel. Azonkívül a távirdások már fiatal korukban is alkalmaztatnak, míg a §-ban szóban levő tanároknak ez nem áll.

Wahrmann indokoltan tartja a távirdások kérvényét, melyet támogatja. Uron Gábor hasonló véleményben van. A kérvényt megfontolandónak tartja.

Tisza miniszterelnök a képviselőház gyorsíróinak kérvényére azt jegyzi meg, hogy egyesek, kik arra igényt várnak, mindig fognak mindkét ház által bizonyos előnyben részesített. Magát a kérvényt nem tartja elfogadhatónak. Kívánná azonban, hogy minden kérvényre nézve az elutasítás indokoltassék.

A bizottság azon határozatot hozta, hogy e kérvényeket nem fogadja el.

A § változatlanul elfogadtatott.

Következett a 25. §, mely a miniszterek és államtitkárok nyugdíjáról intézkedik.

Uron Gábor határozottan ellenzi ezek megszavazását. Ez bizalmi állás, nem pedig bürokratikus hivatal. Nem tartja helyesnek, hogy p. o. a ki csak 2—3 évig volt miniszter, az már nyugdíjra helyeztessék.

Tisza miniszterelnök a maga részéről helyesnek tartja a §. intézkedéseit. Megjegyzi, hogy Angliában is tudták, mi az a miniszteri állás s még s ott meghatározott nyugdíjat kap-

nak a miniszterek. Angliában a demencia elvételétől indultak ki; s ha szegény ember vállalta el az állást, igen helyes, hogy a gondoskodás a nyugdíjra megtörténjék. A miniszteri nyugdíj tekintetében szóló és társai semminek pressiót nem fognak gyakorolni. Erre nézve határozottan kívánná a nyugdíjat.

Dániel Ernő az állami számvénvőszék elnöke nézve nem tartja helyesnek, hogy ugyanazon fogalom alá essék, mint a miniszter. A számvénvőszék elnöke rendes hivatalnok, míg a miniszter e kategóriába nem esik.

A bizottság az állami számvénvőszék elnöke nézve egy külön szakaszban fog intézkedni.

A szakasz különben elfogadtatott.

A 26. § változatlanul elfogadtatott.

A 27. §-nál Lukács László a kincstári bányászattal szolgáló altisztjeit és szolgákat kívánja felvenni.

Szapáry gróf miniszter utal a kérdés nehéz voltára. Meglehet — ugymond — hogy az illetők rosszabbul járnának a nyugdíjazással, mint most a társépítzáraktól jövő járulékokkal.

Hegedűs a kincstári bányászattal, mint az állam magán vállalatát tekint. Lukács László indítványát megszüntetné a társépítzárakat, melyhez az állam is dotatívól jár.

A bizottság a §-t változatlanul elfogadta.

A 28. §-nál előadó kérdi, milyen intézkedés fog történni a csendőrségre nézve?

A bizottság e kérdés megoldását függőben hagyta.

A 29. és 30. §. észrevétel nélkül elfogadtattak.

A 31. §-nál Harkányi indítványára a „nyugdíjmegváltás” helyett „nyugdíj kérelmezés” tétetik.

A 32. és 33. §§. változatlanul elfogadtattak, mire az ülés 9 órakor véget ért.

A legközelebbi ülés holnap este 6 órakor fog tartatni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése jan. 16-án.

A földmivelés, ipar és kereskedelemügyi minisztérium költségvetésének általános tárgyalása ma is folyt.

Szalay Imre határozati javaslatot nyújtott be, melyet kilenczvenegy képviselő, a ház különböző pártjairól aláírt, s melyben a boryártás feltételén eltiltása iránt javaslat előterjesztésre utasítatik a kormány. Szalay Imre ezenfelül reflectált Wahrmann Mór előadó voltára is s loyálisan nyilatkozván egyénisége felől, kifogásolta azt, hogy a mezőgazdaság jelen válságos helyzetében e kérdés előadása oly félre bízati, ki a kereskedelmi érdekeket tartja szem előtt.

Wahrmann Mór visszautasított e támogatást. Utalt rá, hogy ő nem magánérdekek, hanem a közérdek szempontjából tekint a dolgokat; nem ismeri el az ellentétet a kereskedelmi és földmivelési érdek közt; de ha lenne ily ellentét, s ha a közügyek intézésében arra figyelem lenne fordítandó, őt magánérdekei sokkal inkább arra ösztönöznék, hogy a földmivelést tartsa szem előtt. Visszautasította Szalay

át 600 atmoszféri nyomásnak volt kitéve s még mindig megtartotta a fertőző képességet, s az ebből nyert kultúrákkal ugyanazon hatásokat tudták előidézni, melyeket az e nagy nyomásnak ki nem tett vér előidézett. Ez a kísérlet egyszerűen megmagyarázza azt is, hogy hogyan élhetnek meg organikus anyagok a tenger fenekén, hogy jöhet ott ép úgy rothadás elő, mint a földön.

Az állatvilágból szintén jegyezhetünk fel pár érdekes adatot, melyek Darwin theoriáját jelentékenyen megerősítik. Egy angol természetbúvár vizsgálatai megerősítik a vadász embere azon állítását, hogy a csőrőncz ez Ausztráliában élő állat tojásokat rak. E négyféle, tejmirigyekkel ellátott, de madárcsőrrel bíró állat tehát csakugyan az átmenetnél képezné az emlősök és madarak közt. De várjunk még biztosabb adatokra. Azon átmenetről, melyet az emlősök és halak közt a cethalak képviselnek, sok érdekeset emlitettek fel az év bremai congressuson a természetvizsgálók. A legérdekesebb alak, melyet a cethalaknál a tertiári időkben már találunk, a fogas cethal, melyhez tartoznak a delphin, a barna hal, stb. Ezek valószínűleg a patás állatokból fejlődtek, az által, hogy a vízben való megélésre lettek utalva. Fogaik nagy hajlandóságot mutatnak a visszafelé fejlődésre, mintegy pótlásul bajuszok nő jobban, mely erős össze-vissza fonódó szőrből áll, s torkukban kétféleképpen, mint egy ernyő leereszkedik. A bajuszszos cethalak kicsinyeinek megvannak az ugynevezett tejfogai is, melyek azonban kifejezetlenül maradnak. A bajuszszos cethalak ugyszólván halásznak, a mennyiben táptól szájjal, a tenger felszínén usznak, hol az apró rákok, s egyéb kis állatok nagy tömegben uszálnak. A víz befoly a hal szájába, s besorodja az apró állatokat is, melyek annak erős bajuszszálai közé bekeverednek, honnét többé ki jutni nem tudnak, s a nagy hal lassanként lenyeli őket. Azon állatok kicsinye, melyekkel a cethal táplálkozik, szükségessé tette a bajusz megerősödését, mely

TÁRCZA.

A feleki bérzoldalon.

(1884. decz. 2.)

Túlvilági fényben égnek a hegyormok,
Fonséges teli táj! keblen rajongok,
Zúzával a bérz fái így nem lombosodtak,
Koronák az ormon így még nem ragyogtak.

E tündöklő tenger fagyalló hulláma
— Mint víz a delphinnek, elememé válna —
Fölemel, hömpölyget, a menybolgít érek,
— Ragyogás, csöndesség, csúszás fehér élet! . . .

Óh, megfoghatatlan ősz tündér-hercege,
Felséges szaturniálitálain ki lát be?
Milió alakban feltündöklők lényed
Ködlő kétkedésűk elverése végett.

Te vagy! S ha nem volnál: hinnék benned mégis.
Érzi szivem származást bűvös veredésit.
Érzi fenn, lenn; hirded ég, föld, ember, állat,
E rád valló minden: rád élő csudálat.

Miben leltem fürdők, mit itt most gondolok
Ebben is csillámok ver, villámok, lobog;
Mi szivem e szilaj dobogásba hajtja,
Beleröppent szikrád forgó villanata.

Érezlek, imádlak zordon fenségedben,
Levelek omlásán, zsongó kikeletben,
Egeid kárpátja nem kód, pára nekem:
Koronám ott egykor, itt lenn szövőtetem.

„Ábrándok bolondja, együgyű vak golyó!”
De mikor ez lennem olyan édes, oly jó!
Óh ez ábrándokban sűt rám a tekintet
Mely hajnalom óta végtelenbe intett.

Álmokat álmodtam, látásokat láttam,
Gyönyörű „bolondság” — mindörökké lássam!
Ne szállj el, boríts el kikacagott „álom”,
Süss ki koporsómban, hevits a porágyom! . . .

E. Kovács Gyula.

Tudományos apróságok.

(A cocaín. Gyomorgörcs ellen. A morphospagok gyógyítása. A légcsizvattyú, mint gyógyszer. A bacillák erőművi pusztítása. A bakteriumok ellenállási képessége a nyomás ellen. Darwin theoriája. Szemléltető állatok színészete.)

Azon rendkívüli siker, melylyel a cocaínt az orvosi gyakorlatban alkalmazzák, csakhamar megnyitotta e szer előtt az egész világot. Párisban, New-Yorkban csak úgy, mint Bécsben, a legelső kapacitások alkalmazzák, sőt Koller, Reusz, Schrötter, Hönigstein stb. még mindig újabb meglepő alkalmazhatóságára bukkannak. Az, ki e csodaszor anesztetikus hatását felismerte s azt, mint orvosi szert, először alkalmazta, dr. Koller Károly volt, a bécsi kózkórház másodordvosa. — Mint a „Journal des Debats”-ban Henri de Parville írja, Párisban Vulpian Trouseau és Panas is kísérleteket tettek a cocaínnal. E szer alkalmazása mellett pl a szemben levő hálgyog eltávolítása a legkönnyebben műtettek egyike lén, mert az operatio két fő-feltétele a pillák felnyitása az ecarteurrel és a szemgolyónak fogóval való rögzítése oly egyszerű és könnyűvé lesz, hogy a beteg maga észre sem veszi. Az iridectomiánál dr. Panas nem tudott ugyan vele teljes érzéketlenséget elérni, mint Reusz tanár, de azt kénytelen elismerni, hogy a fájdalom úgy itt, mint a kancsalság operálásánál, jelentékenyen kisebb volt. Az edző gyógyszernek bedörzsölését is könnyebben eszközölhetjük alkalmazása után, mert a beteg azok hatását nem érz. Trouseau vasdarabokat, melyek a szaruhártya szövétébe voltak beékelve, minden fájdalom vagy rángatózás nélkül vett onnét ki.

A többi izmokra való hatását illetőleg megjegyzi Dujardin-Beaumez, hogy gyakran a leghévesebb gyomorfájdalmak azonnal elmúltak, mielőtt a beteg 2%-os cocaín-oldatot ivott. A morphiumra szokott egyénekénél (morphespag) elég tíz centigrammnyi cocaínt a bőrállat fekszenézni s ennek ugyanazon hatása

van, mint a morphiumnak, a nélkül, hogy azon káros következményei megvolnának, melyek amannak megvannak. Ez pedig már magában véve megbecsülhetlen tulajdonság, mert tudjuk, hogy a morphospagok rendszeren tönkre mennek, ha a befecskendezéseket tőlük megtagadjuk. Tönkrejutás és halál, ha befecskendünk nekik; tönkrejutás és halál, ha a befecskendést megtagadjuk, ily körülmények mellett aztán bajos a gyógyulás. A cocaínnal e szerencsétlen véget valószínűleg megelőzhetjük. Ugy a francia, mint a mi orvosaink kísérleteket tettek a cocaínnal bór állat való fekszenézével fogfájás, gyomorgörcs, idegbajoknál stb. Vulpian tanár a cocaín chlorhydrátjával érdekes kísérleteket hajtott végre állatokon. Ha tíz centigramm cocaínt (sőt) tízszer annyi vízben feloldunk s ezt a kutyára vena saphenájába befecskendezzük, akkor a szemgolyók kidüllednek, a pupillák megnagyobbodnak s egyidejűleg mindkét szaru hártyája teljes érzéketlen lesz, az állat nem bír többé lábain állani, tíz perc múlva a befecskendés után teljes mozdulatlanul fekszik előtünk.

Ha egy lefejezett békát vízbe dobunk, látjuk, hogy az a folyadék izgatásának befolyása alatt még lábaival mindig reflex-mozgást végez, uszik, sőt tán az egész viztartón át is mászik. Ha azonban bőrt lehazuk, akkor megszaktottuk az inervatiót, a beidegézést s akkor az állat mozdulatlan marad. Épen így van, ha a béka bőrt a cocaín chlorhydrátjával benedvezük, a béka nem bírja lábait mozdatni, mert elvesztette idegérzését. A só azonban a vízben csakhamar felolvad s a bór ismét visszanyeri érzékenységét, az állat ismét mozog s teljes erővel elkezd uszni. Az anesztetikus hatás tehát mulékony, de teljes.

A tődöbetegeknek Ketchum Brooklyn-

*) A cocaín, mely a perui coca-cserjéből, a vörös fák (Erythroxylon coca) egy neméből készül, 1859. óta ismert, midőn először Niemann állította elő. Alkaloid, melynek összetétele C₁₇ H₂₁ NO₄, tehát a Halvány-nas kőnénnyel sőt ad.

ból jó hírt jelent. Ketchum betegeit egy légszivattyú burája alá ülteti, vagy gyakorlatiában kifejezve, egy légmentesen elzárt kamrába, melyből a levegőt kiszivattyúzza, jobban mondva megrikítja. Ezáltal a beteget elvonja a közönséges atmoszféri nyomás befolyása alól. De egyidejűleg a tődöbe meg tisztá s közönséges atmoszféri nyomásával bíró levegőt vezet be, melyet előbb megtölt oly gáznemű vagy gyógyhatású szerekkel, melyektől a baj ellen jó hatást remél. A külső légnyomás csökkenése összehat a belső természetes nyomással, minek következménye az, hogy a tődö kiterjed s fel-fúvódik, kitágulnak a már légzésre alkalmatlanná vált sejtjei s így a tődö magától meggyógyul s minden egyéb kezelést teljesen fölöslegessé tesz. Ez eljárás, mint a „Nat. Zeitung” írja, a fuldajknál is sikerrel volt alkalmazható, miután ez uton az Eustach-féle csőbe levegőt hajtunk, mely így eljut a dobhártyáig.

Azon fontos kérdésre, hogy hogyan irt-hatjuk ki a bakteriumokat ivóvizünkéből, dr. Pehl igen meglepő, egyszerű megoldást tett. Ő ugyanis azt tapasztalta, hogy míg a Néva vize magában a folyóban csaknem teljesen ment a bakteriumoktól, addig a vízvezeték csöveiben, melybe a víz szintén a Névből jő, telve van bakteriumokkal. Kivált a főcsövek vizében feltűnő ez, míg a mellécsövek sokkal kevesebb bakteriumot tartalmaznak. E körülményekből dr. Pehl arra következtetett, hogy a víz erősebb mozgása a bakteriumokat megsemmisíti. És valóban sikerült is neki igen tisztátalan, víz bakterium-tartalmát 90%-kal kisebbíteni azáltal, hogy azt egy központfúró szerkezetben vezette át. E központfúró szerkezet lenne tehát a legbiztosabb eszköz arra, hogy vizünkkel velet megztítsunk. A felfedezés bámulatos egyszerű s vízvezetésekre felelté fontos lehet.

Egyébként, mint tudjuk, a mikroorganizmusok kiváló szívós léttel bírnak, különösen bámulatos nagy nyomást tudnak elviselni. Így tapasztalták, hogy lépénés vér, mely 24 órán

Imre egy élczt, a mit arra mondott, hogy Wahrmann multkor az „előkelő gondolkozást” említtette, s nagy hatás közt utalt rá, hogy a gondolkodás előkelősége nincs a születéshez kötve. A ház zajosan helyeselte Wahrmann felszólalását.

Azután a kormányparti részéről Neppel Ferenc tartott szakszerű, tárgyilagos beszédet, mely kiterjedt a mezőgazdaság összes gyakorlati kérdéseire: a termelés viszonyainak módosítására stb. A ház figyelemmel hallgatta s végül megjelenezte.

Aszelsőbali Petrich Ferenc hosszas mondkája után, ki a főbajt nemzeti önállóságunk hiányában találta, de talált bajt egyekben is, pl. a szőlőtermelésben, a dohánytermelésben, a gazdáknak adott tanácsokban stb. quantum satis, — ismét kormányparti szónok beszélt.

Láng Lajos: T. ház! Sokszor felhangzott e házban, hogy a parlament tárgyalásai nélkülözök az eszmék és elvek harcát és hogy ha akad is egy-egy szónok, a ki az eszmék és elvek felett vitatkozik a házban, az a ház részéről nem találkozik azon figyelemmel és felbátorításban, a mely nélkül az ilyen tanácskozás nem képzelhető. Az utóbbi időben, igen örvendetesen, az ellenkezőt lehet tapasztalni.

A házban sokkal gyakrabban történnek elvi felszólalások és a ház figyelme is sokkal bátorítóbban kíséri azokat. Ez szolgáljon nekem is mentségül, ha a vitának ezen előhaladt állapotában egy pusztán elvi kérdésre vonatkozólag, bátorodom néhány szót szólni. (Halljuk! Halljuk!) És midőn ezt tettem, szolgáljon mentségemül egyszersmind azon körülmény is, hogy midőn bizonyos politikai vagy helyesebben társadalmi politikai felfogások a házban megbeszélés tárgyát képeztek, akkor azok különösen egy t. képviselő ur részéről oly kétségtelenül nagy sikerrel és nagy szónoki erővel védelmeztettek, hogy azt hiszem, mindazoknak, kik nem értenek vele teljesen egyet, saját álláspontjuk iránt való költelenségük, azt, a mit ők talán másképen gondolnak, szerényen erjúkhöz képest e házban elmondani. Midőn tehát a t. háznak türelmét, figyelmét kikérem, tessék azt azon ígérettel, hogy lehetőleg rövid leszek.

Azon vita, mely az utóbbi napokban és különösen tegnapelőtti egyezséről Visi Imre t. képviselőtársam, másrésztl Apponyi Albert gr. t. képviselő ur közt e házban lefolyt, ha egy pontra akarám összefoglalni, akkor talán azt mondhatnám, hogy a körül forgott-e a kérdés, vajjon mely nézetek, eszközök, gondolatirányok és jelszavak azok, melyek az osztályok közötti egyetértést előmozdítani képesek és melyek ismét olyanok, melyek az osztályok közötti surlódást kelthetnek.

És azt hiszem, megkímélhetjük egymást azon luxustól, hogy egymást személyesen támadjuk, ráfogjuk egymásra, hogy örömlünk telnek abban, hogy az osztályok közt egyenlenség idéztessék elő. A kérdés nem foroghat e körül, mert pillanatig sem habozom nyilvánítani azon meggyőződésemet, hogy a képviselő ur ép úgy óhajja az osztályok közti békét, mint én a merem hinni, hogy réam vonatkozólag ő is ily meggyőződésben van.

De épen azért, mert a végzőlra egyetértünk — hiszen, ha nem hinném azt, hogy ebben egyetértünk, akkor felesleges volna minden további szó, de épen mert egyetértünk, beszélhetünk arról, mely eszközök alkalmasak arra, hogy a közösen óhajtott végzőlhoz jussunk. (Halljuk!) Én teljesen egyetértök a képviselő ural abban, hogy vannak különböző érdekkörök és azokon alapuló természetes osztálykülönbsétek, a mely különböző osztálydekeket elő lehet mozdítani a nélkül, hogy egyáltalán a másik osztály érdeke sértetnek. Egy megkülönböztetést azonban szeretnék tenni s ez az, hogy az egyes osztályok nem minden érdeke feltétlenül jogosult.

És a kérdés megoldására épen azon vonalat szerettem volna megvizu látni, a meddig bizonyos osztály érdekeit védeni lehet a nélkül, hogy a másikéval ellentétbe ne jöjjen. Mert ha ezen vonalat nem huzzuk meg, akkor bajos lesz egymást megértetnünk. Ha például beszélünk arról, hogy mezőgazdasági hitelszövetkezetek jöjjenek létre; ha talajjavítási bankokról van szó, ha arról beszélünk, hogy helyesebb arányokat hozzunk mezőgazdaságunkba; ha tejszövetkezet vagy más ilyenmódú tervezet létesítéséről szó-

ismét a fej, s az ismét az egész test megmagyobódását vonja maga után. Így lehet e látólagosan paradoxon tételt felállítani, hogy a bajszosozs cethalra azért lettek oly nagyok, mert apró állatokból táplálkoznak. Az egész fejlődési sorozatot a gránadit cethal zárja be, melynek feje ugyazólván majdnem egészen ezen halászó szerkezetet foglalja magában, ugy, hogy az agynak, s az érzékszerveknek alig maradt hely benne.

Valószínű, hogy miként nálunk most a hőmérséklet érzetét a bőr közvetíti, ugy az azelőtti fejlődési fokozatban, mint azt alsórendű állatoknál látjuk, a fényérzetet sem egy e célra meghatározott külön szerv, hanem az egész bőr közvetítette. A szem nélkül való állatoknál tudvalevőleg már többször észlelék a világosság behatását. Darwin bebizonyította, hogy a szemmel nem bíró eső-kukac a fénytől irtózik s azt hitte, hogy csak testének előrése, első fele bír a fény iránt fogékonyssággal, mert világítás behatása alatt ezt visszahúzza. Azon kísérletek azonban, melyeket Graber T. eső-kukacokon végrehajtott, mint azokat a „Neue Zürcher Zeitung”-ban leírja, arról tesznek tanúságot, hogy az állat nemcsak fényt, hanem színt is érez testének egész felületével. Graber kísérletre szánt kukaczeit egy félig megvilágított, félig sötét szekrény közepére téve s azt találta, hogy a kukacok majdnem kivétel nélkül a szekrény sötét felébe másztak. Egy vastagabb bőrrre, mely a világos részben maradt, mindig 5-2 finomabb bőrr jutott, melyek a fény elől a sötétre menekültek. Még akkor is, ha a világos és sötét rész fényereje közt nem volt is nagy a különbség, majdnem kétszer annyi kukac volt a sötétbe, mint a világosabb részben. Ha azonban Graber az egyik oldalt világosvörös fényen világította meg, a másikat pedig sötétkéssel, akkor meglepő változás állott be.

lunk, melynek czélja az, hogy a mezőgazdasági termelés tökélybátíttessék s hogy a mezőgazdasági munka és tőke kilhasználása kedvezőbbé tétessék, hogy a mezőgazdaság termékei, a gazda vevetének gyümölcsét minél jobban értékesíthesse; ha mondom, ily törekvésekről van szó és ily értelemben akarjuk a mezőgazdaság érdekeit előmozdítani: nem hiszem, hogy találkoznék valaki, a ki ily törekvésekben fáradok utánna szaladgálna s őt azzal denuntialná, hogy más osztályok érdekeit sérti. (Helyeslés jobbfelől.)

Tehát azt hiszem, egyben egyetérthetünk, de vannak azután és különösen a mezei gazdasági érdekek neve alatt jelentkező más törekvések is. És itt előre ki akarom jelenteni, hogy midőn különböző felfogások és pedig nem annyira politikai, mint inkább social-politikai iránylatokat fogok felsorolni és a t. képviselő ur azt mellőztetni találni, hogy ezek az ő nézeteivel ellentétek, hogy azok általában vagy legalább már ma nem az ő nézetei: akkor én részemről örömmel fogom ezt fogadni és nem jó gunymosoly ajkamra, keresve, nincs-e ellenmondás abban; keresve, hogy nincs-e bizonyos ellenmondás a közt és a korábbi álláspontja közt. Mert én örülni fogok, ha azon úrt, mely a társadalmi politikai felfogásban engem a t. képviselő úrtól elválaszt, szükülni látom; mert örülni fogok annak, ha kiváló tehetségei, melyek iránt elismerésben kétkelkedni, azt hiszem, sohasem volt alkalmuk, ha mondom, tapasztalni fogom, hogy kiváló tehetségei oly irányba indulnak, melyet én a házra egyedül tartok üdvösnek.

De mondom, azon általános mezőgazdasági törekvések mellett, melyekről eddig volt szó, melyek miatt, azt hiszem, senki sem fog megtámadtatásban részesülni, melyekről ha valaki megtámadtatnék, igen bő elégtételt fog találni minden elfogulatlan ember elismerésében, mondom, ezen érdekek mellett talán vannak mások is, melyek más szempont alá kell hogy essenek, melyek talán nem oly állandók, talán nem is oly érdekei a mezőgazdaságnak és a melyek mindensetre kétség és vita tárgyát képezhetik és ha vita tárgyát képezik, abban az esetben, hogy használatnak-e a mezőgazdaságnak, — más tekintetben nem jöhet vita alá, a tekintetben t. i., hogy bizonyos elkülönítését idézik elő a különböző osztályoknak, hogy ezen elkülönítés által mintegy mesterségesen megakadályozzák a különböző társadalmi erőkné azon transzfusióját, egymásba szakadatlan átmenetét, a mi nélkül a különböző osztályok között az egységnek tudata és a nemzeti összetartozandóság érzete nem képzelhető. (Ugyan! jobbfelől.)

Ha pl. szó van és én azt hiszem, hogy mezőgazdasági érdekek hangoztatása czímen volt szó municipiumról, homesteadról, volt a kisbirtok és a nagybirtok majoritásáról, hát bocsánatot kérek, ezeket a törekvéseket, azt hiszem, már inkább ezen szempont alá lehet foglalni, melyet most említettem. És mégis, ha valaki ezen törekvések ellen nyilatkozott, akkor megtámadtatott, mint olyan. Nem mondatott, hogy helytelenül fogja fel a mezőgazdasági érdekeit, hanem azon megtámadtatása lehetett elkészülve, hogy ellensége a magyar birtokos osztálynak, még több, hogy ellensége egyáltalában a magyarságnak az országban. (Ugyan! jobbfelől.)

Én azt hiszem, t. ház, hogy épen ezen vonalat a különböző osztályérdekek között kell megjelölni arra nézve, hogy tisztába jöjünk egymással. De menjünk tovább. Ha p. u. arról van szó, hogy a magyar mezőgazdasági érdekekben óhajtandó volna kiszélesíteni azon szük vámvonalat, mely eddig igen keskenytérre korlátozta a magyar mezőgazdaságot, s a magyar gabonatermelést, ha szó van arról, hogy óhajtandó volna egy európai nagy vámszövetséget alkotni a magyar mezőgazdaság érdekében, ugy hogy a magyar gabonának nemcsak Európában, hanem azonkívül is piacsz szerzessék; akkor azt hiszem, ezen törekvést semmi esetre sem lehet hibáztatni, habár talán praktikus keresztlívihietésége más szempont alá esik, jogosultságát nem tagadom. Ha azonban ugyanezokat azt mondjuk, hogy a magyar ipar érdekében pedig szükséges e vámvonalnak minél szüköbbré szorítása és kilátásba helyezik, hogy ezen ipar érdeke azt is követelheti, hogy még azon piacot is elveszítjük,

Azt lehetne hinni, hogy a kukacok a sötét-kék színezet huzódott, mert a világos-vörös szín sokkal intenzívebb fényenél bír. S a dolog épen megfordítva volt. 20 kukac közül a kísérlet tizenkészer való ismétlése mellett átlag mindig 16 mászott a világos-vörös színnel megvilágított részbe, míg a kében csak négy maradt. E kukacok tehát érzik a színek különféle behatását és meg tudják azokat egymástól különböztetni. A világos vörös-szint ugy látszik, jobban szeretik, mint a kéket. A sötét-zöld nem tetszik nekik annyira, mert egy zöld világításban maradt kukacra 2 $\frac{1}{2}$ kukac esik, melyek ismét a vörös fényt keresték, mi azt bizonyítja, hogy a zöld színt mégis jobban szeretik, mint a kéket. A kék és zöld között tett kísérletnél egy sötétkében maradt 3 világos-zöld bemászott kukac esik. Még meglepőbb, hogy a tiszta fehér színt jobban szeretik, mint a kissé ultra violaszínnel enyhített fehér színt. Mi a spectrumban a violet mellett levő ultraviolettel szemmel alig bírjuk egymástól megkülönböztetni, s e szemmel nem bíró állatok oly annyira érzik a kettő közt való különbséget, hogy a sötétbeh ultravioletben maradt 1 kukacra 5 olyan esik, melyek a világosabb felébe másztak. Mint említettük, Graber azt is megdöntötte, mint Darwin állított, hogy t. i. e férgek csak testük előrésével érzik a fény és világosság hatását, mert ez az érzés az egész bőrrre kiterjed. Miután Graber a test előréséből 7 millimetert levágott, a fennmaradt testrészt ismét kitette a különböző fény és színbekhatásoknak, s az eredmény következő volt: állatra, mely a világosban volt, jött 2,7, mely a sötétet kereste. A színérzésre nézve pedig az eredmény volt, hogy 1 sötétkében levőre 3—3 világos-vörösben levő esett, tehát ismét kerülték a kék színt, mint egészséges állapotban.

melylyel eddig birtunk, akkor, azt hiszem, olyan térre lépünk, hol az egyik érdeket a másik ellen kijátszszuk.

Nézetem szerint a képviselő ur eljárása hasonlít azon lágyzivú anyáéhoz, ki őszintén és igazán szereti ugyan minden gyermekét, de gyöngeségétől vezette, félrehívja mindgyekket külön a sarokba és azt sugja neki, téged szeretlek legjobban. És ezután csodálkozik, midőn hazajön és látja, hogy gyermekei hajba kapnak egymással féltékenységből és irigységből.

Lehetnek, t. ház, oly jelszavak is, a melyek alkalmasak arra, hogy az osztályok közötti ellentétek idéztessenek fel. Ilyenek „az erős és gyenge közti megkülönböztetés”, a „socialis olajcsepp”, a „kis ember” stb. Ezek a jelszavak, t. ház, többet jelentenek, mint első pillanatra mondanak, különösen akkor, midőn azon kijelentés kíséretében hoznának fel, hogy ezek az aristocratico-socialisták felfogás inauguráltak. B jelszavak nagy háttérrel bírnak, mert a socialista olajcsepp nem egy csepp, ez egy principium, egy egész világ.

S megengedem, hogy a ki ezen socialistus barátja, az képzeli egy társadalmat, a hol minden osztály békében él egymással, de mielőtt odaig eljutna, vértengeren és tűzben álló erdőn kell keresztül mennie. Az erős és a gyenge közti megkülönböztetés sem oly egyszerű értatlan, mert az nem annyit jelent, hogy az egyik ember annyi kilót, a másik meg kevesebbet bír el, hanem jelenti azt, hogy a jelen modern társadalmi szervezetben ellentétes csoportosulási vannak a társadalmi erőkné, és hogy ezeket első sorban a társadalom felelős. De hogy ezen társadalomnak felelőssége meddig megy, ez egyáltalában nincs megmondva.

Ha ez azzal a kijelentéssel kapcsolatban említettük, hogy a modern társadalomnak feladata mindig a gyengét védelmezni az erős ellen: akkor roppant veszélyes lejtőre jutunk. A modern államnak nem a gyengét, hanem a gyengét és erőset kell védelmeznie. Ha nem vonjuk meg azon határt, hogy meddig kell a gyengébbet védelmeznie az erősebb ellen, akkor igen könnyen a régi zsarnokság helyett egy új zsarnokságot hozunk be, a mely zsarnokság sokkal veszedelmesebb, mint a régi, mert egyáltalán nincsenek semmi törvényes korlátjai.

És midőn így talán irgalomból indulva ki, akarjuk átalakítani a társadalmat, egyszerűen azon vehetjük magunkat észre, hogy a vagyunkért, életükért remegő birtokos osztályt nem vagyunk képesek a feluszított birtoktalannok ellenében megvédeni.

Hogy ez a megkülönböztetés a gyöngye és erős közt mennyire veszedelmes és hogy mily lejtőre jut az, a ki ily megkülönböztetést teszen, erre nézve elég példa talán az, amit az igen t. képviselő ur beszédében az utolsó alkalommal tapasztaltunk.

Mert azt mondja, — hozzánk fordulva — hogy nem azon az oldalon keresendők, a kik az osztályok közötti egyenlenséget előmozdítják — nem szó szerint, hanem gondolat szerint idézik, — hanem ezen az oldalon, és eddig az állat, hogy nem védelmezik a gyengét és pedig nem védelmezik az erősebb érdekeit. Hát, t. ház, egy pár szóban mily roppant denuntiat.

Mert nem az mondatik, hogy azért nem védelmezzük a gyöngét, mert talán tudatlan szék uralkodik ezen az oldalon vagy épen rossz akarat a gyengék iránt, ha önérdékből az erősebb iránti tekintetből. És ezzel nemcsak ellenfeleit, a kormányt és e pártot itéli alá képviselő ur, a mi nem volna nagy veszedelem; hanem figyelmeztetik az alsóbb osztályokat, a gyengébbeket arra, hogy vannak felettünk erősebbek és azok érdekében történik az ő kiszakmányolásuk.

Ezért ne vegye rossz néven tőlünk az igen t. képviselő ur, ha mi szükségesnek tartjuk, hogy minden lehető alkalommal a különböző társadalmi erőket összetartozandóságának szükségét hangsúlyozzunk.

Ha ez oly egyszerű dolog volna, hogy ha ez politikai trüism lenne, akkor aligha érezte volna magát a t. képviselő ur indíttatva azon szép beszéd elmondására, melynek szónoki szépségeiben a házban szokatlanul gyönyörködtünk. És épen ezért ne vegye tőlünk rossz néven a t. képviselő ur azt sem, hogy jövőre mindég és minden alkalmat meg fogunk ragadni arra, hogy ezen összetartozandóság érzetét hangsúlyozzunk, hangsúlyozzuk pedig azért, mert erős meggyőződésünk szerint a társadalom nem akkor erős, midőn az osztályok figyelmeztetnek arra, hogy mily jogaik vannak egymás irányában, hanem akkor, midőn teljes tudatában vannak annak is, hogy melyek kölcsönös kötelezések egymás irányában. (Helyeslés jobbfelől.)

Hogy ennek elhanyagolása mily végzetes, azt ismét a t. képviselő ur beszédéből bírjuk, mert az ellentétes társadalmi érdekek tulságos cultusa egyedül az, aminek tulajdoníthatom, hogy a képviselő ur, kinek hazaszeretét soha sem vontam kétségbe és a kiről meg vagyok győződve, hogy nem szivesen mondtá e hazának népét gyöngének és tehetetlennek, mégis oda nyilatkozott, hogy fél attól, hogy a magyar nemzet bizonyos erkölcsi feladatokra nem lesz képes. Én legalább nem hiszem, hogy erre a gondolatra jutott volna, ha mindenütt nem látna inkább a külön osztályok külön érdekeit, mint a nemzeti érdekek összegét és egészét.

S ez az, a miért, ismétlem, igenis szükségesnek tartom, hogy e házban mindannyiszor, a midőn az csak megtörténhetik, felemlítessék annak szükségé, hogy a különböző osztályok összetartva, egymás érdekeit tisztelve, egymás iránt nemcsak jogokat, de kötelezettségeket is ismerve, azon politikai nagy nemzeti egészet alkossák, a mi nélkül egyáltalán az országnak java, jövője nem képzelhető.

Ezen rövid megjegyzéseket óhajtottam az alkalmommal a t. házban elmondani és ezzel — a bevett szokáshoz képest — bátorodom ki jelenteni, hogy a költségvetést a magam részéről elfogadom. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Apponyi Albert gróf megjegyzi, hogy elismeri ugyan előtte szóló beszédének parlamen-

táris és nemes hangját, de ugy látja, hogy mégis fenntartotta vele szemben azon vádát, hogy a különböző társadalmi érdekek tulságos méltánylása mellett a nemzeti egységnek követelményei, az egésznek, mint olyannak, minden egyébnél magasabb érdekei iránt kellő érzékkel nem bír. E vád ellen szóló tiltakozik. (Élénk helyeslés és tetszés balfelől.)

Nehéz szívvel mondia el ezen szavakat, melyeket a nemzet erkölcsi erőtlőségéről mondt, de elmondta azért, mert általában abból indul ki, hogy a létező bajokat őszintén ki mondás s megjelölni, jobb politika, mint azokat palástolni. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Előtte szóló e szavakban is az általa szólnak tulajdonított egyoldalú társadalmi felfogás kifolyását látja.

De ebben téved, mert midőn szóló azokat mondta, akkor nem a nemzet egyik vagy másik osztályának gazdasági gyengeségére célozott, nem is valamely gazdasági vagy társadalmi momentumra, hanem az egész nemzetpolitikai erejének azon sajnosan tapasztalt hanyatlására, melyet a jelenlegi kormányzat egyik legkárosabb, legveszélyesebb következményének tart. (Hosszas, élénk helyeslés a baloldalon) és a mely talán főoka annak, hogy egyes elért eredmények minden elismerése mellett a ház ellenzékí padjain ülök. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

És adja Isten, hogy ebben tévedjek, adja Isten, hogy a helyzet ne az legyen, a minőnek azt szóló, sajnos, látja. Előtte szóló felhozta azt is, hogy szóló veszélyes téren mozog, midőn olykor-olykor a törvényhozást figyelmezteti azon kötelezettségekre, melyekkel a társadalom gyengébb része iránt tartozik, mert szerinte abban a gyenge és az erős közt fennálló különbség veszélyes hangsúlyozása rejlik. Itt ismét nem annyira a dolog érdeme, mint az eljárás helyes módjára nézve különbözik felfogásuk.

Szóló azt tartja, hogy midőn valamely veszély a társadalmi állapotban mutatkozik, azzal szemben a hatályos ellenszer nem annak elpalástolása, hanem a szemethunyas, hanem a veszély elhárítására az első lépés az, hogy az felismertessék és a hivatott tényezők előtt konstatáltsák. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Ha előtte szóló figyelmére méltatta volna szóló soproni beszédét, ott megtalálta volna azt, hogy szóló a társadalmi veszélyekre azért figyelmeztet, mert óhajta, hogy e veszélyek elhárításukat és az azok mögött álló kérdések megoldásukat ne a gyengének az erősek ellen, ne a birtoktalannoknak a birtokok ellen vitt harca által nyerjék, hanem a gazdasági erő birtokában levő összes osztályoknak és különösen a művelt középosztálynak öntudatos, céltudatos vezérése és munkássága által. (Zajos helyeslés balfelől.) Szóló tehát azért, hogy egy állapotot, a mely létezik s a melynek súlyát milliók érzik, tehát nem szorulnak arra, hogy annak létét szóló által tudják meg, (Tetszés a balon) vád nem érheti. (Élénk helyeslés balfelől.)

Szóló nem is a jószándékát vonja kétségbe előtte szólónak s a vele egy pártot levőknek, de azt hiszi, nem bíró túl illetkessége és parlamentári kötelessége köré, midőn őket, ha néha kissé drasztikus szavakkal is, figyelmezteti arra, hogy ők mozognak a társadalomra veszedelmes téren, midőn e létező veszélyek ellen ugy akarnak küzdeni, hogy azok előtt szemet hunynak, és a kik azokra figyelmeztetnek, azokat a veszély okál akarják bemutatni. (Élénk és zajos tetszés a bal- és szélsőbalon.)

Láng Lajos megjegyzi, hogy ő is azt mondta, hogy az a megkülönböztetés, hogy vannak erősek és gyengék, magában véve igen ártatlan, sőt köztudomású dolog, de veszélyessé teszi azon körülmény, hogy a szocialista olajcsepp kíséretében mondatott, először itt e házban.

Utolsó szónok Zimándy Ignác volt. Ezen is — minden nagyobb botrány nélkül — telt el a ház.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, január 17.

* **A városi bizottsági szakszta-lyok** ma délutáni gyűlésén több fontos ügy került szőnyegre; így az ubéri papírok conversiojának, a váomok új díjazabályzatának, a vashidhoz szükséges kisajátításoknak és 150 ezer frt felveendő kölcsönöknek ügyei, stb., mikről közelebbről megemlékezünk.

* **A kolozsvári törvényszék te-lekkönyvi hatósága** területén 1884 ben az ingatlanok álladékaiban következő változások fordultak elő: I. birtokban: szerződések által 1312 esetben 623,550 frt 3 $\frac{1}{2}$ kr; végrehajtás által 23 esetben 38443 frt 90 kr; haláloset következtében 472 esetben 540,871 frt 36 $\frac{1}{10}$ /összesen: 1807 esetben 1.202,865 frt 40 $\frac{1}{10}$ kr. — II. ujterhek keletkezése folytán: szerződések bekebelezése által 702 esetben 927,099 frt 4 $\frac{1}{2}$ kr és 200 arany frank; igazolt előjegyzés által 15 esetben 4580 frt 50 kr; végrehajtás utján való bekebelezés által 169 esetben 44720 frt 49 kr; hagyatéki átszolgáltatás által 1 esetben 1475 frt; összesen 887 esetben 977,875 frt 3 $\frac{1}{2}$ és 200 frank. — III. Terhek tőli felszabadítás folytán a dologi jognak csőd esetén kivál való megszűnése által 568 esetben 492,542 frt 74 $\frac{1}{2}$ kr. — Egyszerű előjegyzések 46 esetben 22,110 frt 41 kr. A végrehajtási jognak már fennálló követeléseknél való bekebelezése 7 esetben 5233 frt 6 kr. Már betáblázott követeléseknél való átruházások 6 esetben 9764 frt 61 kr. Főösszeg 3321 eset, 2,670,391 frt 26 kr és 200 arany frank.

* **A kolozsvári kaszinó** évi rendes közgyűlésének megtartására a választmány kitűzte f. évi január 25 ik napját, délutáni 5 óráig, mely közgyűlésre a kaszinó tagjait biztellel meghívja a választmány határozatából: Kovács Antal.

* **Ujévi megváltás** czímen 5 frt 30 krt küldött a szegények pénzértára utólagosan a m. k. kel. vasut kolozsvári állomásfőnöksége.

* **A kolozsvári tud.-egyetemi kör** javára február 14-én tartandó táncvigalomra ablak- és karzat-jegyek előjegyezhetők Orbán czukrászatában és Csiky József főtéri kereskedőnél kitett iveken. Az ott előjegyzett ablak- s karzatjegyek a táncvigalom napján d. e. 9—12-ig, d. n. 3—6-ig is „Nemzeti-szálloda” 8-ik sz. szobájában kivalthatók. A rendező bizottság.

* **Számozott ablak- és karzat-jegyek** a nögyelet január 24-én tartandó báljára előre csak Dávid Antalné bizottmányi tagnál (főtér 24. sz. lehat váltani. Egy hely 1 frt. A rendező-bizottság.

* **Városi állategészségügyi viszonyaink** közelebből szigorú féllvízsgálal alá vétetnek; az állatorvosok által az egész szarvasmarha-, juh- és sertésállomány megvizsgáltatik, ma délután pedig a főkapitány hivatal és Reich Albert állami állatorvos vizsgálták meg a szeszgyárosok és mészárosok nagyobb állományait, valamint a kerületi kapitányok állategészségügyi kezeléseit. Ez intézkedéseket a száj- és körmőfájás miatt kiadott szigorú kormányrendeletek tették szükségessékké.

* **Pénztézetekink közül** a kisegítő-takarékpénztár igazgatósága gyűlést tartott, megállapította mérlegét, s évi rendes közgyűlést a jövő hó elejére tűzte ki. A nyremény pár ezerrel jobb a tavalyinál; forgalma meghaladja a tízenegy milliót.

* **A kolozsvári női ipariskola** kiváló képzettségű igazgatóné: Weigl Vera kisasszony, a mint sajnálatalat értesülünk, már a jövő iskolai félévre beadta lemondását, csatlád okokból. A kisasszony távozása kétségkívül érzékeny veszteség, melyet ugy tanítványai, mint egyáltalán az iskola iránt érdeklődők fájdalmi fognak. Weigl kisasszony helyét, a mint értesülünk, özv. Rauschmannné asszony foglalta el, ki a helybeli nőtanító-képezdeben 12 évig tanította a női kézi munkát. Hisszük, hogy Rauschmannné asszonynak a női ipariskola szintén jeles tanerőt nyer. A közlegő második félévi beiratást febr. 10 én már az új igazgatóné eszközözi.

* **Pomologusaink figyelmét** felhívjuk a kolozsmonostori gazd. tanintézet kertészetében levő almafa oltványok gazdag készletére, mely jutányos áron eladó. Venni szándékozik az intézet igazgatóságánál megkap; hatják a feltételeket.

* **Az iparos-egylet** jövő hó 7-én délelőtt tartja kétévi közgyűlést; ugyanaz nap estején pedig bálját a Vigadóban.

* **Eredeti angol vetőárpa.** Mindazon t. gazdátársak, kik eredeti angol vetőárpa-hoz kívánának jutni, sziveskedjenek abbeli szándékukat mielőbb, a mennyiség pontos megjelölésével, az erd. gazd. egylet titkári hivatalával közölni. Az árak és fajok 1000 kilónként a következők: Golden melon 32 forint, Chevalier pedigre 28 forint; továbbá első évben utánvetett, azaz a tavaly hozott eredeti mag termésből Golden melon 12—13 frt. A szállítást Szávont Alfons, budapesti bizományi és termény-üzlete vállalta el; a minták a titkári irodában megtekinthetők.

* **Reményik Károly városi főmérnök** beadta lemondását, miután egy helybeli magánvállalatnál kapott alkalmazást. Polgármesterünk azonnallal meglette a lépéseket, hogy a hely mielőbb betöltesse, mit a megoldásra váró városi építkezési küszöbön s a közlegő tavaszi építési időre tekintettel, csak megnyugvással fogadhatunk.

* **Eljegyzés.** Züst sák Róbert, karacsonyfalvi postamester, a napokban jegyezte el Petrovics Irma k. a-t Nagy-Dobrá.

* **A sz.-udvarhelyi ev. ref. collegium ifjusága,** zenekara és olvasó-egylete javára Székely-Udvarhelyt, febr. 14-én, a város-ház termeiben zárkórú táncvigalmat rendez. A rendező-bizottság következőleg alakult meg: Solyomosi Endre tanár, elnök. Bizottsági tagok: Antal Lajos, Baczó Albert, Barabási Ferenc (pénztárnok), Bartha Sándor, Biró János, Csizmadia András, Geyer Viktor, Karácson Béla, Kőbör János, Rádly János (ellenőr), Vajda Ferenc (jegyző), Vityálos Ákos. — Belépő-jegy ára 1 frt. Jegyek előre válthatók Solyomossy János ur gyógyszerárában és Gyertyánfy Gábor ur könyvkereskedésében, közvetlenül bál előtt a pénztárnál.

* **Öngyilkosságot** követett el tegnapelőtt reggel egy cipész N.-Szebenben; főbelátte magát. A nyomor vitle e lépésre. Beteges nőt és 6 kiskoru árvt hagyott hátra, kiknek számára a „Harm. Zeitung” gyűjtést rendez.

* **Székely-ház az orsz. kiállításra.** A székely közmívelődési egylet által indítványozott székely-ház föl fog állíttatni. Az ez ügyben kiküldött bizottság Thuróczy Adolf vámgazgató elnöklete alatt, s Ráth Károly csoportbiztos, Borszéký Soma miniszteri titkár, Gaál Jenő, s Nagy Gábor bizottmányi tagok jelenlétében közelebből ülést tartott, melyben első sorban bejelentették, hogy a csinos ház gróf Lázár Jenő megdestyalvi birtokán készülfelben van, s miután az orsz. bizottság az épület alapozási munkálatait elrendelte, s ezzel rövid idő alatt el is készülnék, a házat márczius hó folyamán a fővárosba fogják szállítani. Kijelölt helye a kiállításra a Stefaniusi bejárat mellett, a nagy gépcarnok előtt van. Ezenkívül tudomásul vették, hogy Demeter József kolozsvári ker. kam. tag már beszerelte ama házipari tárgyakat, melyek a székely-házban elarásítás végett lesznek kiállítva. Végül a kiállítási bizottság tiszteletbeli elnökének választották meg gr. Lázár Jenőt, ki oly buzgólag karolta fel a székely-ház ügyét.

* **Magyar misszió a csángók közt.** Moldvát és romániai csángó-magyarok rohamosan haladnak az eloláhosodás felé. E szomorú áramlat megállítását végett a csángóegylet a napokban átirattal intézték a Sat.-László-társulathoz, melyben kijelenti, hogy 4000 frtot hajlandó a társulat rendelkezésére bocsátani oly célból, hogy a csángókban magyar nemzetiségnek megmentésére irányuló missziót vállalja el s ezt teljesítse. A Szent-László-társulat most tárgyalja bizottsági körben az ajánlatot, melynek kivitele temérdek nehézségbe ütközik. A

Nagy ZONGORA raktár

Alólirott egész tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy a
sétatér-utca 12 szám alatt
 (Stadler-kert) létező

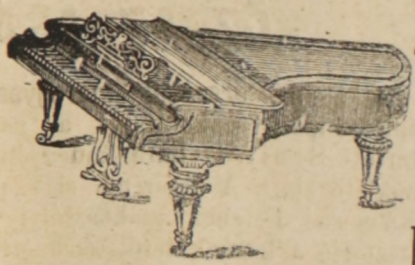
Zongora-Raktárába

legújabbban érkeztek s folyton kaphatók
CONCERT-ZONGORÁK,
Rövid Szárny-Zongorák,
 (MIGNON)
 valamint külföldi készítményű

PIANINOK és HARMONIUMOK

A LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKBAN
 és legolcsóbb eredeti gyári áron jótállás mellett.

ZONGORA
 javítások,
 újszintén
 hangol-
 tások.
 utóbbiak elő-
 zetes útján is
 elvállaltatnak.

Zongorák
 ujak mint
 használ-
 tabbak
 jutányos árt
 bérbe
 kiadatnak

Régi zongorák ujjakkal kicseréltetnek, il-
 letve értékeik a vételárba betudatnak.

A nagyérdemű közönség évek hosszú során át folyton tanu-
 sított bizalmát és pártfogását kéri

Triska J.

Kelemen György

ÉPÍTÉSZ

Kolozsvárt, Wesselényi-u. 11.

Van szerencsém a helybeli és vidéki közönséget
 értesíteni, hogy

ÉPÍTÉSZ-VÁLLALATI ÜZLETEMET

jelenleg Wesselényi-utca 11-ik szám alatt foly-
 tatom, hol is fővállalok mindennemű üzlet-
 hez tartozó munkákat, építési tervrajzok kidol-
 gozását, egy külső munkálatok szakaszerű kiví-
 telét, valamint javításokat a legkészségesebben
 és pontosan a legutányosabb ár mellett eszközölök.
 Teljes tisztelettel:

KELEMEN GYÖRGY,
 építész.

28 1-5

Jelenlegi lakásomat április 1-jétől átteszem
 görbe-szappan-utca 25-ik szám alá

Hirdetmény.

A bodosi előjáróság közhírré teszi, hogy bodosi
 id. Józsa Dénes és társának az ottani közbirtokos-
 ság ellen megindított arányosítási ügyben, Szacsavay
 Sándor kir. törvényszéki bíró vezetése mellett meg-
 tartandó megengedhetőségi tárgyalás hatánapját
 Bodos községe házához **1885. évi február 3-ik**
 d. e. 9 óráját tűzte ki.

Mire az összes érdekelt feleket a birtokrende-
 zési eljárás 15. §. terhe mellett azon kijelentéssel
 idézi meg, miszerint a keresetet itten és a kérdi-
 vásárhelyi kir. törvényszéknél megtekinthetik.
 Bodosban, 1885. január 14.

(Háromszék-megye) **Buday Gábor,**
 Erdély. 27 2-3 kbíró.

Bár előtétel

és gyanúsítások hátráltatják, — de a
 valóban jó, végre mégis utat tör. Hogy
 ez tény, bizonyítja a mindinkább nö-
 vekedő kereslet a valódi horgony
 Pain-Expeller után. E rég bevált házi-
 szer a legtöbb családnál mint haté-
 kony bedörzsolési szer csúsz, köszvény, tagszaggatás sat. ellen foly-
 ton kéznél tartatik és mindenki által, aki már használta, hálából
 másoknak is ajánlatik. Aki ennek valósgáról önmagán tett hasz-
 nálat után meg akar győződni, az csakis „Richter-féle horgony
 Pain-Expeller” kéri és hamisítványt meg ne vegyen. 40 és 70
 kros árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van. **Richter F.**
Ad. és Társa Bécs — Főraktár **Prágában** az „arany orosz-
 lán” gyógyszerárban, Niklasplatz 7. 774 4-8

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Séta-, menyasszonyi

és bál-ruhák

(TOILETTEK)

a legújabb divat szerint,
 gyorsan és mérsékelt
 áron készülnek

Kovácsnai és Keresztessy

(221 47-50)

NŐIDIVAT-TERMÜKBEN.

BRASSO (Főtér.)

Ugyanott nagykészletben lévő kész esőköpenyek, kabá-
 tok és télifelsők, részint megrendelhetők, mivel köpeny-
 és kabát-posztók (sima és ottomán), Peluchók, Chenil-
 lia, Toll- és Skonsz-diszek nagy készletben vannak; ugy-
 szintén Selyem, Satin-merveillesők és failek, Selyem
 és Pamut, Bársony sima és brocat, ruhakelmék, Beige
 (Changeant) francia Cachemirok, női posztók és flanel-
 lek fekete és minden színben, továbbá karmantyuk (muff),
 posztó-kalapok és minden disztó és pipere-czikkek ki-
 vételes olcsó áron kaphatók

Minták kívánatra bérmentve küldetnek!

Schweiczi

CHOCOLADE

CACAO

Amédée Kohler & fils gyárából

Lausanne-ban (Schweiz) 4 3-24

Alapították 1830-ban.

1 oszt. érdemérmekkel kitüntetve

Főügynök Ausztria-Magyarország részére

L. H. BERNSTEIN, WIEN

IX. Berggasse 18.

Schweiczi

CHOCOLADE

CACAO.

A LEGJOBB, LEGOLCSÓBB és a LEGSZEBB
 KEZTYÜK NAGY RAKTÁRA.

Terkál József

KEZTYÜS

Kolozsvárt, főtér 31. szám alatt

A BÁLI IDÉNYRE

ajánlja

saját gyártmányu keztyűit

NŐI- és FÉRFI GLACÉ-, SVÉD-

és SELYEM-KEZTYÜK

A legnagyobb választékban
 található és esetleg meg-
 rendelhetők.

A megrendelések 3 óra
 alatt fogantostíthatnak.

Valódi

Orvosi Malaga-Sect

a klosterneuburgi cs. kir. borkisérleti állomás vegyelemzése
 szerint

kitünő jó valódi malaga,

mint kitünő erősítő szer elerőtlenedett betegek, üdülők,
 gyermekek stb. számára a vérszegénység és gyomor-
 gyengeség ellen legkitünőbb hatású $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{4}$ eredeti palack-
 kokban s törvényesen bejegyzett védjegy alatt a

VINADOR SPANYOL BORKERESKEDÉSNEK

Bécs. Hamburg.

fr. 2.50 és 1.30 eredeti árak mellett.

Kapható Kolozsvárt: Székely Miklós és Valentini Adolf gyógy-
 szerészeknél, továbbá Puskás Béla, Bokros Ádám, Csiki Lukács
 és Hirschfeld Sándor fűszer- és csemege-üzleteikben.

Minthogy a valódiságra teljes kezesesség nyujta-
 tik, a t. közönség kéri a „VINADOR” jegy, ugy-
 szintén a VEDJEGY figyelembe vételére.

I. 780 4-8

BCU Cluj / Central University Library Cluj

